

egyetemes örök isteni célnak és igazságnak. Ebben az összefüggésben értjük meg Jézus kijelentését: „Mert aki meg akarja tartani az ő életét, elveszti azt, aki pedig elveszti az ő életét én érettem, megtalálja azt.” Isten gondviselését kell látnunk abban, hogy minden kornak megvoltak a prófétai lelkületű és elhivatottságú alakjai, akik életüket a tiszta lelkiismeret parancsának rendelték alá. (Szervét Mihály, Luther Márton, Dávid Ferenc és a többiek).

Nagypénteken a Jézus szenvedéseire és kereszthalálára emlékezünk. De ez az emlékezés minket nem a sötét lemondás, a remények végső összeomlásának mélységébe vezet, hanem a hit világosságára, hogy minden nagypéntek után el kell jönnie a húsvétnek, hogy hirdesse a jézusi eszmék örök diadalát. Ámen.

FARKAS DÉNES

JÚDÁS

Mk 14, 10-11; 21/b

Meggyőződéselem, hogy e szószékről - s minden szószékről - nagyon sok jó és szép prédikáció elhangzott már Jézussal kapcsolatosan. Arról is megvagyok győződve, hogy aki ismeri Jézus nevét, az hallott Júdásról is, akiről mégsem prédikálnak sokat, sőt a „szószék emberei” szívesen elkerülik a személyével kapcsolatos fejtegetéseket. Ő a bibliai személyek „névsorába” hatalmas negatív szereplőként került beiktatásra. Ha Jézus nevét hallod, simogató jó érzés lesz úrrá rajtad, ha Júdás nevét hallod, borzongás telepedik terád, lelked görcsbe rándul, és vele kapcsolatos képzeteid siettedet távol magadtól mint összszerezzentő rémálmot.

Székely népünk gyermekeinek igen szívesen adott bibliai neveket. Csak példaként említsek néhányat: János, Mária, Éva, Péter, Judit, Mózes, András, Márta stb. Sőt a Homoród mentén Ézsaiás nevű székely emberrel is találkoztam. Soha, de soha nem nyitottam be olyan magyar portán, amelyen belül az édesanya Júdásnak nevezte volna a kisfiát. Gondolom, ez a tény igazolja előbbi fejtegetéselem igaz voltát.

Jézusról és Júdásról ismereteinket csak a bibliából vehetjük, mert más tájékozódási lehetőség nem áll rendelkezésünkre. Jézusról elég sokat tudunk. Születésének egyszerű tényéből a nép képzelete költészetet szült. Az ő születése egyszerűen ennyi: egy ácsmester felesége fiúgyermeknek adott életet, akit szegénysége egyszerű rongyaiba pólyált, az istálló barmainak jászlába helyezte, mert nem volt helyük a vendégfogadó háznál. E gyermekből próféta lett, sőt a próféták között is a legnagyobb, s ekkor már a nép képzelete költészetet szült, mely szerint a születés éjszakája már nem egy sötét néma éj, hanem angyali kórus zeng dicséretet, pásztorok, bölcsek indulnak feléje, hogy kifejezzék hódolatukat. Jézusról 12 éves koráig többet nem jegyeztek fel, egészen addig, míg a jeruzsálemi nagytemplomban a papokkal való beszélgetés rendjén kitűnt okos értelmével.

A biblia szerint újabb találkozásunk Jézussal már egy meglett korú tanítómesterrel történik, kinek tanítványai vannak és tömegek csüngnek beszédén, mert az ősi rabbinisztikus tanítástól merőben eltérő új világról beszél, és az erős bosszúálló Istent szerető édes Atyánként emlegeti. Olyan erkölcsi normákat állított fel, melyek ma is, 2000 év távlatából a keresztény életvitelnek alapját jelentik.

Jézus életének utolsó szakaszát olyan részletességgel jegyezte fel a biblia, hogy szinte naplószerűen, óráról órára nyomon követhetjük ténykedésének utolsó hetét: a jeruzsálemi Hozsánnás bevonulás pillanatától, a templom megtisztításán át, az elárulás tényén keresztül, az utolsó vacsorát, a Pilátus előtti epizódot és keresztfeszítést is.

Talán egy kissé bővebben is beszéltem Jézusról, mint akartam, hiszen a mai témám főszereplője nem ő, hanem, amint mondtam, Júdás. Mit tudunk róla? Nagyjából azt, hogy „akkor Júdás az Iskáriótes, egy a tizenkettő közül, elméne a főpapokhoz, hogy őt azoknak elárulja. Azok pedig, amint meghallák, örvendezének és ígérék, hogy pénzt adnak neki. Ő pedig keresi vala, hogy mimódon árulhatná el őt jó alkalommal. ...De jaj annak az embernek, aki az embernek Fiát elárulja; jobb lenne annak az embernek, ha nem született volna.” E tudósításon kívül még tudjuk, hogy csókkal árulta el Jézust, tudjuk, hogy az utolsó vacsorán a Mesterrel egyszerre nyúlt a tálba, tudjuk, hogy az árulásért kapott 30 ezüstpénzt, és azt is tudjuk a bibliából, hogy „megbánta dolgát...” „ő pedig eldobván az ezüstpénzeket a templomban, eltávozék és felakasztá magát" (Mt 27, 3-5).

Júdás! Azt mondja rólad a biblia írója „...De jaj annak az embernek, aki az embernek Fiát elárulja. Jobb lenne annak az embernek, ha nem született volna.” Érzékelitek-e, hogy ezek a bibliai szavak jelentésükben mennyire azonosan azzal a szöveggel, amikor egy hitvány ember láttán a székely közvélemény megjegyzi: „Istenem, milyen sok ember helyett más kellene, és milyen sok ember helyett egyáltalán nem kellene”!

A bibliának magyarázatáról, személyeinek jellemzéséről a népek különböző nyelveken olyan sok tanulmányt írtak, hogy ezeket az írásokat vonatszerűvények fogalmában is nehéz lenne kifejezni. Júdásról is sokat írtak, olyan vélemények is láttak napvilágot amelyek Júdást menteni próbálják. Itt egy kis sé érdemes elidőzni Izrael népének messiási váradalmánál. Várta a zsidóság, hogy jöjjön egy erős vezér, aki a nép élére áll, és tűzzel-vassal megszabadítja a sokat szenvedett népet Róma nyomorától. Várta Izrael népe, hogy szabaduljon meg végre az adótól, a római birodalom leigázó erejét fitogtató helytartóktól, és jöjjön el végre a nép teljes szabadsága... Zendülés is történt gyakran, hiszen ki ne hallott volna a zelóták mozgalmáról, akik mély nemzeti öntudattal zendülést szerveztek Róma ellen. Feltevések szerint az Iskáriótes család is zelóta töltekezésű volt, és e szellemben nevelkedett Júdás is, aki feltehetően csalódott Jézusban. Nem látta benne a vezért, aki karddal, dárdával a nép élére áll, sőt lehet, hogy unta azokat a számára elvont és érthetetlen nézeteket, melyeket Jézustól napirenden hallott.

Nehéz megállapítani ma, hogy Júdás mit értett meg a könyörülő samaritánus példázatából, milyen idegrendszeri és lelki kavargások képződtek benne, amikor Jézus a két nagy parancsolatát az Isten- és az emberszeretetet a

tízparancsolat fölé emelte. Elképzelem a megbotránkozott Júdást, midőn hallotta, hogyha valaki kéri tőled felsőruhádát, add oda annak az alsót is, ha valaki arcon üt egyik orcádon, tartsd oda a másikat is, adjátok meg a császárnak, ami a császáré... és így tovább... Az ilyen beszédek - vélhetőleg - terhére voltak Júdásnak, és kései kommentátorai szerint bizonyára tiszta vizet akart önteni a pohárba olyanképpen, hogy nyilvánvalóvá tegye azt, hogy valóban Jézus-e a szabadító vagy csak hitelnélküli kalózkodásnak az embere? Ekkor következett az, amit felolvastam a tulajdonképpeni „tétretevése” a dolgoknak. „Akkor Júdás az Iskáriótes elméne a főpapokhoz, hogy őt azoknak elárulja”.

Tévednek azok a fejtegetők, akik Júdás „védőüggyvédév” szegődtek, mert tovább tudósít az írás: „a főpapok, amint meghallák, örvendezének és ígérék, hogy pénzt adnak neki. Ő pedig keresi vala, hogy mi módon árulhatná el őt jó alkalommal”.

Tulajdonképpen itt érkeztem el oda, hogy kimondhassam azt, hogy Júdás jellembeli hibájára nincs mentség. Még akkor sem, ha megunta Jézust, még akkor sem, ha jó „hazafi” akart lenni. Mert tettét pénzért csinálta, mégpedig harminc ezüstért, amelyért abban a korban egy rabszolgát lehetett vásárolni. Vajon ő pontosan egy rabszolgát akart magának? Vagy, mai szóval élve, milyen beruházási vágy fűtötte.

Amikor ezt a beszédemet egy húsvét előtti „nagyszerdán” (a feltételezett árulás napján) elmondtam a kolozsvári templomban, az egyik munkatársam nem kevés gúnyorral jegyezte meg, hogy többet kellett volna beszélnem Júdás „gyermekszobájáról”. Félig megsértődötten kezdtem gondolkodni, s rájöttem, hogy Júdás lelki arculatának taglalását valóban ott kell kezdeni. Éppen ezért, jöjjetek, képzeljük magunk elé az Iskáriótes családot.

- Vajon hányan lehettek? Vajon volt-e mit egyenek? Vajon nem volt-e túl nagy a bőség? Vajon gyermekkorában volt-e elegendő játéka, cipője, ruhája az átlagos gyermekek viszonylatában? Vajon kapott-e elég szeretetet? Vajon kapott-e elég fenyítést? Vajon nem verték-e meg túl sok alkalommal? Vajon megadatott-e neki az a lelki élmény, amit a ma gyermeke érez, ha zsebpénzt kap? Vajon bizonyos javakból nem kapott-e többet a kellenénél?

Pál apostol hivatkozik a tükör létezésére. Ma nagyon szeretném tudni, hogy Júdásnak volt-e tükre? S ha igen, milyennek látta magát? És ha belenézett, mikre gondolt? Vajon az árulást megelőzően és azt követően, hányszor nézett tükörbe? Vajon milyen gyötrelmek telepedtek reá, mígnem önkezeivel vetett véget életének?

Az elmondottak alapján érzékelitek-e azt, hogy Júdásnak is van próféciája. És milyen aktuális ma, amikor oly sok szülő kesereg gyermeke sorsáért, mert szerencsétlen és nem tud rajta segíteni.

Röviden szeretnék még kitérni egy olyan tényezőre, amire nem tér ki a biblia, de én beleképzelem a képletbe. A szenvedő anyát, az ún. „mater dolorosát” Máriáról szokták megjeleníteni a művészvilágban, nem is kevés fájdalom egy anyának látni a kereszten szenvedő gyermekét. A Júdás anyja - akiről nem szól a krónika - kétszeresen szenvedő anya, hiszen ő is, mint minden asszony, „beleálmodta” méhének gyümölcsebe a szép jövendőt, a becsületes ember életének kiteljesülését..., s lám milyen rútul elbukott!

Tudom, hogy mindnyájan tartózkodunk a Júdási lelkülettől. De azt is tudom, hogy a harminc ezüstnek ma is csengése és fénye van. Életünkben ma is sok a meggondolatlan tett és beszéd, vádaskodás, irigykedés, gyanúsítgatás, bosszúállás, káröröm, leskelődés, árulkodás, és hadd, ne soroljam tovább, s ne gyarapítsam gyarlóságaink halmazát. Ezek a szomorú tényezők sajnos minduntalan kísértenek, és ezek mind-mind érintői a júdási lelkületnek.

Ha esténként imára kulcsolod kezed, s kéred Istenünk, édesatyánk segédelmét életedre, időnként ne feledd imádba foglalni: „egyenes hátgerincemet te tartsd meg”! Ámen.

NYITRAI MÓZES

TIZENKÉT KÚT

2Móz. 15,27

Tizenkét kút - tizenkét hónap.

Jézus után az 1998. kútforrásra érkeztünk. A főpásztori szózat már el is hangzott. Ez az első biztató, bátorító csepp az élet vízből újesztendők reggelén. Küzdelmeink és győtelmeink között, ha van hitünk, mindig felkeres egy „halk és szelíd hang”, mint Illést a Hóreb hegyén, mely erőt ad küzdelmünk folytatásához. Ilyenkor tudatára ébredünk, hogy Isten gyermekei vagyunk, s van szárnyunk, ha van hitünk, s túlszárnyalhatjuk a megpróbáltatásokat. A fülünkbe, s a szívünkbe csendülnek Longfellow rímes bátorításai: „Merj élni merj, föld gyermeke, természet titkos remeke/ Paraszat rejtő porhüvely, porköntösödben élni merj./ Lelked az ég lehellete, a mennyet hozd a földre le,/ Porköntösöd, ha földre ránt, /Szárnyad van, bontsd ki és ne bánd!”

Hitelődeink is Istenben bízva győzték le a feltornyosuló akadályokat, a vissza-vissza zuhanó csüggedéseket, a gyakori kételyeket, mindennapos szenvedéseket.

Január elsején telepedjünk le Jákób vándorló nemzetségével a tizenkét kút mellé, s hallgassuk meg, miként jutottunk el addig, hogy mentek tovább, és mire tanít a példájuk. A hetven pálmafa árnyékában érezzük jól magunkat, gondoljunk a megtett útajainkra, vessünk számot terveinkkel, céljainkkal, ránk háruló emberi feladatainkkal.

Isten parancsára Mózes kivezette népét az egyiptomi fogságból. De azt is tudjuk, hogy a kivonulás nem ment könnyen. Sokszor elviselhetetlen akadályokkal kerültek szembe. Negyven évig vándoroltak, amíg eljutottak a Szentföldre, Kanaánig, az Ígéret földjére.

A szomjúság még az éhezésnél is sokkal nehezebb szenvedés volt. A pusztában sokáig nem találtak vizet. A nép gyakran vesztette el türelmét, lázongott, tiltakozott, küzdve a szomj-halállal. (2Móz. 15,22) Miért hoztatok miniket ki onnan, ahol a húsos fazakak mellett ivóvizünk is volt? Mit érünk a szabadsággal, ha étlen-szomjan kell meghalunk. Inkább élni szolgaként, mint szabadon meghalni.